

Van de voorzitter

Een nieuw jaar is aangebroken. Wat zal het brengen voor ons persoonlijk en voor de stichting die ons allen verbindt? Op deze plaats spreek ik de hoop uit dat het jaar 2005 voor de gedenkplaats een voortzetting zal bieden van de positieve ontwikkelingen van de afgelopen jaren. Vooral het jaar 2004 was voor gedenkplaats en stichting enerverend.

De reconstructies van het terrein werden voltooid, het nieuwe bezoekerscentrum verrees. Er kwamen bezoekersdagen voor oud-gevangenen. Het uitdragen van wat eens was en een waarschuwing voor vandaag en morgen kan zijn onderging een enorme groei. Steeds meer mensen (+ 60% in 2004) weten de gedenkplaats te vinden. Het kantoor van de stichting wordt in toenemende mate geraadpleegd voor allerhande zaken. De educatie aan vooral jongere generaties krijgt steeds meer gestalte. Wie had dit enkele jaren geleden nog maar kunnen voorzien?

Er is dankbaarheid voor dat wat door een bescheiden team is bereikt. De snelle groei van het werk schept ook een verplichting: te zorgen voor continuïteit. In de loop van 2005 zal door wisseling van personen een verjonging van het bestuur, vooral het dagelijks bestuur, worden ingezet. De personele bezetting is thans op sterkte maar moet misschien op de snelle ontwikkelingen worden afgestemd. In 2005 zal vooral de werving van vrijwilligers centraal staan. Wie woont er in de buurt en kan nog wat voor ons betekenen? Er is veel te doen.

De website (eind 2004 reeds 120.000 keer bezocht!) ondergaat een vernieuwing in het voorjaar van 2005. Er worden educatieve programma's uitgewerkt voor de verschillende groepen bezoekers uit de onderwijswereld. De nieuwe informatieborden voor de aandachtspunten op het terrein komen er aan. Nieuwe drukwerken zijn in voorbereiding. Dit informatiebulletin heeft in 2004 internationale erkenning gekregen en verschijnt in 2005 als vast kwartaalperiodiek. De aanvragen voor rondleidingen in 2005 geven nu al een stijging ten opzichte van 2004 te zien, het aantal aanvragen voor lezingen op locaties voor uiteenlopende groepen is nu al een veelvoud ten opzichte van 2004. Het einde van deze ontwikkelingen is nog niet in zicht.

2005 belooft nu al een druk en naar we hopen inspirerend jaar te worden. Ik hoop dat u er getuige van zult zijn en het meebeleeft. Uw reacties stimuleren ons bij het uitvoeren van alle taken. Reageer, laat uw betrokkenheid weten. Help ons ook ons werk te doen door ons te ondersteunen. Veel wordt gesubsidieerd, maar een deel willen we met elkaar opbrengen. Daarom krijgt u – geheel vrijblijvend! – een brief bijgevoegd met een acceptgirobiljet. Vergeet ons niet. Dit werk verdient ook uw steun.

In het voorjaar zullen we herdenken dat 60 jaar geleden de vrijheid herkrege werd. De sporen van oorlog en bezetting dragen we nog steeds onder ons mee. Vrijheid is niet vanzelfsprekend. De gedenkplaats en de stichting hebben daarbij een functie. Ik nodig u uit eens langs te komen om dat gemeenschappelijke doel te helpen behartigen en om de onderlinge band te verstevigen. Vooral doe ik een beroep op u om de herdenking op 19 april en / of de stille tocht op 4 mei bij te wonen. Het verleden op deze plaats mag niet vergeten worden.

Vanaf deze plaats een voorspoedig, meelevend en inspirerend 2005 toegewenst!

ISSN 1574-2075

Informatiebulletin

© Stichting Nationaal Monument Kamp Amersfoort

Opgericht 28 maart 2000
Register Kamer van Koophandel Gooi- en Eemland: 32079321

Overname van artikelen of gedeelten daarvan wordt op prijs gesteld onder voorwaarde van bronvermelding.

Appelweg 3,
3832 RK Leusden
tel.: 033-4613129
fax.: 033-4615695
www.kampamersfoort.nl
info@kampamersfoort.nl

bankrekening: 96 95 81 599
(IBAN: NL11 SNSB 0969 5815 99; BIC: SNSBNL2A)

Aan Informatiebulletin 12 werkten mee: A. Schreuder (vz), redacteur K. Kreuning, gastschrijvers P. Koekoek & R. Pajmans, en eindredacteur C. Biezeveld.

A. Schreuder.

DE GEDENKPLAATS IN 2004

De gedenkplaats & Nationaal Monument Kamp Amersfoort heeft in 2004 volop in de belangstelling gestaan. Vanzelfsprekend trok de bouw en de opening van het nieuwe bezoekerscentrum veel aandacht. Los daarvan nam het werk van de stichting en op de gedenkplaats in al zijn facetten fors toe. De administratieve handelingen bijvoorbeeld verdubbelden.

In 2003 werden nog 12.762 bezoekers geteld of geregistreerd (in 2002: 8.915). Samen met de bezoekers aan het parkachtige landschap van het monument werd toen uitgegaan van ongeveer 25.000 bezoekers (in 2002: 20.000). In 2004 werden er op de gedenkplaats en in het bezoekerscentrum 19.440 gasten ontvangen of rondgeleid, ruim de helft meer. Rekening houdend met de bezoekers aan het monument (die door de vele ingangen in het park moeilijk te tellen zijn, slechts geschat kunnen worden) wordt voor 2004 uitgegaan van in totaal 40.000 bezoekers, een toename van 60%, een verdubbeling in twee jaar. Was er vroeger een bezoekpiek rondom april / mei, tegenwoordig is ook de nazomer een bezoekpiek. Daarnaast zien we bezoekers het hele jaar komen vanaf 2 januari tot en met 31 december, en worden er het hele jaar door – op aanvraag - rondleidingen gehouden, ook in de eerste en laatste week van het jaar.

Toename was er ook te zien bij de deelnemers aan de herdenking op 19 april (1150) en bij de vierders van de Bevrijdingsdag op 5 mei (600). Op 4 mei bleef het bezoekersaantal overdag hoog (1500) terwijl er bij de stille tocht iets minder deelnemers waren (2500) dan in het recordjaar 2003, toen de belangstelling ongekend groot was onder invloed van de televisie-uitzending.

Na de opening van het bezoekerscentrum op 19 april 2004 volgde er voor het eerst weekeinde-openstelling op zaterdagen, zondagen en feestdagen van 13.00 tot 17.00 uur. Dit bleek met aanvankelijk 250 later rond 125 bezoekers per weekeinde duidelijk in een behoefte te voorzien. De belangstelling voor publieke rondleidingen (onaangekondigde deelname) bleek zo groot, dat voor 2005 een verdubbeling van deze activiteiten wordt geregeld. Ook de vraag naar lezingen over "Kamp Amersfoort" neemt toe. Voor 2005 is nu al sprake van een verdubbeling van aanvragen.

De oud-gevangenen zijn inmiddels bejaard geworden, maar ze komen nog steeds. Hoewel er geregeld overlijdensgevallen worden gemeld, zijn er door de toegenomen publiciteit nog steeds oud-gevangenen die ontdekken dat er een gedenkplaats & stichting werkzaam zijn: ze melden zich alsnog aan. Soms komen ze onvoorbereid op bezoek en gaan dan pas aan de familie vertellen wat ze beleefd hebben... Een toenemende bezoekgroep wordt gevormd door de kinderen van... de 2e generatie. Bij het ouder worden gaan ze zich meer met het verleden bezig houden. Vaak

willen ze dan nog van alles van vader (soms moeder) weten. Regelmatig horen we dan: Hij heeft nooit iets verteld. In 2004 werd een bezoekdag voor oud-gevangenen georganiseerd, de belangstelling daarvoor was zo groot dat meerdere dagen verspreid in het jaar moesten worden gehouden. Allemaal volgeboekt!

De bezoekers komen uit alle windrichtingen van Nederland, uit Europese landen en vooral ook de toenmalige emigratielanden: Australië, Canada en de Verenigde Staten. Ook is er een toenemende belangstelling uit Duitsland voor het verleden merkbaar. Vooral jongeren daar willen meer weten van het verleden van hun voorouders. De pijnlijke onderdelen uit de geschiedenis worden daarbij niet uit de weg gegaan. Door het vertrek van de politie van de locatie werden niet alleen de grote aantallen opleidingsgroepen van de politie gemist, ook de bezoekers van de open dagen voor het thuisfront van die opleidingen. Bij elkaar grote aantallen groepen die periodiek rondgeleid werden. In 2004 werden in totaal 182 rondleidingen op aanvraag gedaan, de gemiddelde groepsgrootte was 16 à 17. Het onderwijs vormde daarbij de grootste groep deelnemers (primair onderwijs 25, voortgezette onderwijs 46 en internationaal onderwijs 4 groepen). Een sterke toename viel waar te nemen bij het aantal groepen militairen die werden rondgeleid in samenwerking met de Dienst Geestelijke Vorming van de krijgsmacht: 54 groepen. De politie werd met 1 regiogroep wel heel dun vertegenwoordigd.

De speciale taak die de gedenkplaats zich heeft gesteld voor bezoekende groepen van jonge uniformdragers is in 2004 zeker inhoudelijk vorm gegeven. De verwachting is dat dit werk in 2005 verder zal uitgroeien. De overige 52 groepen die werden rondgeleid kenden een grote verscheidenheid aan achtergronden: oud en jong, diverse maatschappelijke of kerkelijke achtergronden of willekeurige groepssamenstellingen.

In de media werden meer dan 100 publicaties over Kamp Amersfoort of de gedenkplaats achterhaald. De regionale en plaatselijke televisiezenders besteedden veel aandacht aan de locatie. Dit was nog meer het geval met de radiozenders. Regionaal en nationaal werden uitzendingen verzorgd, soms wel van een uur, in èèn geval zelfs twee uur. Samengevat kan gesteld worden dat de media volop aandacht voor Kamp Amersfoort, de gedenkplaats en de stichting gehad hebben.

2004 was een druk, soms hectisch jaar voor de gedenkplaats en de stichting. Het jaar 2005 lijkt nog intensiever in zijn ontwikkelingen te gaan worden! U wordt uitgenodigd daarvan getuige te zijn.

Beheer gedenkplaats.

DOOR DE LES VAN DE GESCHIEDENIS HEEN NAAR DE TAAK VAN NU: EDUCATIE!

Door de geschiedenis van het terrein waarop de Stichting Nationaal Monument Kamp Amersfoort is gevestigd loopt een rode draad. Die van het uniform. Op het terrein hebben vanaf het begin mannen rondgelopen die geüniformeerd waren. In 1939 werd er een kazerne opgericht voor de Nederlandse landmacht. Na de capitulatie werden de barakken door de Duitse Wehrmacht in gebruik genomen en vanaf voorjaar 1941 deed het kampement dienst als Polizeiliches Durchgangslager Amersfoort. Uitgebreide informatie hierover vindt u, behalve in boeken, op de website van de Stichting. Na afloop van de oorlog werd het voormalige concentratiekamp PDA respectievelijk in gebruik genomen en bekend als "Bewarings- en Verblijfskamp Laan 1914", als kazerne voor diverse landmachtonderdelen en tenslotte als de Politieopleidingschool Leusden, wat de laatste geüniformeerde dienst was.

In de hele periode van haar bestaan hebben uniformen een rol gespeeld. Zowel in positieve, als negatieve zin. Dit is de reden dat we een gespreide taakstelling zien in de benadering van opeenvolgende generaties die kiezen voor uniformdragende beroepen. Wanneer jonge mensen kiezen voor een beroep waarin het dragen van een tenue verplicht is, moeten ze beseffen dat hun beroepskeuze dilemma's met zich meebrengt en hen tot taken verplicht, die in een burgerberoep aan hen voorbij zouden gaan. Het type uniform bepaalt de groep waarbinnen zij opereren. Binnen het hiërarchisch systeem waarin zij dienen, hebben leden van de krijgsmacht, de marechaussee of de politie ieder een eigen verantwoordelijkheid, waarin keuzen en beslissingen altijd te maken hebben met mensenrechten. Dit artikel opent een reeks waarbij ingegaan wordt op de taken, verantwoordelijkheden, plichten én rechten waaraan uniformdragenden hun status ontleen. Een imago dat niet zelden onderbelicht blijkt te zijn. Dát belichten is een van de nieuwe taken waarvoor de Stichting zich sterk maakt.

Wat is, dat blijft

De doelstelling van het bezoekerscentrum, een open deur tussen verleden, heden en toekomst, bestendigt zich almaar meer. Iedere nieuwe getuigenis, hoe die ook wordt aangeleverd, vermeerdert kennis, inzicht en verantwoordelijkheden. Steeds duidelijker wordt het belang van de educatieve taakstelling van het centrum. Verleden en heden worden niet tegen elkaar ingeruild, maar gespiegeld. Iedere nieuwe loot aan de stam die het gedenkcentrum is, zoals die van educatie, komt daaruit voort. Wat geweest is, wordt herdacht, slachtoffers blijven we gedenken. De oorsprong blijft wat die is, nieuwe taken worden daaraan toegevoegd.

Hoe het zo ver kwam

Na de beëindiging van de Tweede Wereldoorlog was ieders aandacht en krachtsinspanning gericht op de wederopbouw van ons land. Niemand kon weten hoeveel oorlogen er tot aan vandaag nog zouden uitbreken, conflicten waarbij opnieuw landgenoten betrokken zouden raken. Vóór alles moesten de verwoestingen worden hersteld. Daarbij was praktisch iedereen betrokken. Direct of indirect. Burgers en overheden werden door de opbouw zo in beslag genomen, dat aan individuele noden en belangen, veelal onbewust én uit onervarenheid, voorbij werd gegaan. Het grootste probleem werd mede hierdoor aan het zicht van de maatschappij onttrokken: dat van de psychische schade. Ook binnenshuis sprak het merendeel van de mensen die het betrof, niet over hun ervaringen en hoe zij daaronder leden. Zwijgen was het algemeen parool onder oude veteranen.

Oude veteranen *

De eerste groep onder hen vocht vanaf 10 mei 1940 tegen de Duitse strijdkrachten. Tegen de Japanse overweldigers werden in 1941-1942 veteranen van het KNIL en de KM ingezet. Nadat op 17 augustus 1945 Indonesische nationalisten de Indonesische onafhankelijkheid uitriepen, werd in de jaren 1945-1949 de tweede groep militairen ingezet. Doel: het afdwingen door Nederland van een geleidelijke dekolonisatie van Nederlands-Indië. Het plan mislukte, waarna op 27 december 1949 de regering de soevereiniteit over het grootste deel van de archipel aan Indonesië overdroeg. De derde groep was die van de Nieuw-Guinea-veteranen. De westzijde van Nieuw-Guinea was het enige deel van de Indonesische archipel, dat niet aan Indonesië was overgedragen. Vanaf 1958 liepen de spanningen steeds meer op en evenredig daaraan het aantal aanwezige Nederlandse militairen. In 1962 dolf Nederland het onderspit en trok zich uit Nieuw-Guinea terug. Hoewel maar een klein deel van de veteranen daadwerkelijk bij de gevechten met Indonesische militairen betrokken was, ervoer het merendeel de actieve dienst als psychisch en fysiek heel zwaar. De bovenstaande conflicten gingen vooraf aan de nu bekende vredesoperaties.

De veteranen uit vredesoperaties *

De vredesoperaties verschilden in karakter. Vredesafdwingende operaties waren bijvoorbeeld die in Korea (1950-1953), de Golfoorlog (1991) en de conflicten in voormalig Joegoslavië (1995) en Kosovo (1999). Korea sprong eruit door het hoge geweldsniveau. De strijd liep uit op een stellingenoorlog en voordat er op 26 juni 1953 een wapenstilstand tot stand kwam, vielen er vooral onder infanteristen veel slachtoffers.

Tot op heden werden in geen enkel conflict Nederlandse militairen in zo'n grote groep tot werkelijke gevechtsacties gedwongen als in Korea. Veelal opereerden vredesmacht met instemming van de betrokken partijen, waren conflicten vaak formeel al beëindigd en kwam het sporadisch tot werkelijke gevechtsacties. In een aantal gevallen wakkerden conflicten echter weer aan en werden Nederlanders alsnog bij directe oorlogs-handelingen betrokken. Zo kon een eerder behaald succes verzanden. Structuren wijzigen. De opdracht van een oude veteraan was vaak alleen het doel. Nieuwe, jonge veteranen moeten op alle niveaus breed inzetbaar zijn. Diplomaat en soldaat zijn.

Wat bepaalt

Los van tijdstip, plaats en omstandigheden kunnen tijdens alle operaties gebeurtenissen hebben plaatsgevonden die bepalend werden voor de levensontwikkeling van een groep of een individuele soldaat. Cliché's, hoe bepalend die vaak ook de publieke mening beïnvloeden, zijn vaak niet meer dan dat. Waar het ook was, in welke tijd en wie daarbij ook aanwezig, waar het licht op gericht staat, zet het andere vaak in de schaduw. Zo is het ook met gebeurtenissen en ervaringen. Wat zie ik en wat jij. Wat bepaalt onze indrukken, onze reacties. Die van jou, die van mij. Ook als ze afwezig lijken, ze zijn er altijd. Wat je ziet of hoort, is vaak uiterlijk. Bij jou, bij mij. Vaak wordt bewust of onbewust het wezenlijke, dat wat er werkelijk toe doet, verhuld. Maar niet alles valt te verbergen. Dat waar een mens zich het meeste in uit en hij van binnenuit uitstraalt. Alles kan lijken wat het doet. Ogen verhullen echter niets. Groene, blauwe, bruine... De taal van ogen is een universele. Ons lichaam spreekt een eigen taal. Alles kan worden gekleurd; met veel kan worden vormgegeven, afgeleid. Achter stilte kan worden verscholen, achter branie evenzo. Waardoor dan lijkt wat dat doet. Bij jou, bij mij, dus ook bij hem! Belangen en macht. Die van een groep en van een eenling. Wie hanteert macht. Waarom? Wie zegt wat moet. Wat bepaalt moed, wat lafheid? Wat zag jij, wat ik, waar stond jij, waar ik. Met wat jij opkwam, zag ik niet, met wat je al ervoer, beladen was, zoals dat ook bij mij was. Eenmaal terug, zijn ze ieders geweten. Opgesloten in een gezamenlijke herinnering. Veteranen, oude en jonge soldaten.

Meer dan alle boeken

Ik hoorde haar tegen hem zegen: U bent een oude veteraan. Net zo als de prins dat was. Ja, zo is het, antwoordde hij, dat ben ik. Een oude veteraan. Je hebt ook nieuwe, jonge veteranen. Die van Libanon en zoveel meer. Nu komen er terug uit Irak. Nieuwe veteranen? Is mijn zoon dan een nieuwe

veteraan? Hij kwam terug uit Irak. Nog steeds mijn kind, maar ook een vreemde. Hij zwijgt aldoor, zegt niets. De stilte wordt steeds groter, vult almaar meer. In huis en daarbuiten. Is hij het alleen, of zie ik een groep? Soms hap ik naar adem. Ademnood. Soms houd ik mijn adem in. Ademloos. Wat is het, dat ik voel, maar niet kan benoemen. Gevochten of gevangen, het is adembemend.

Een oorlog staat op zichzelf. Hoe lang ook van duur, hij eindigt. De gevolgen daarvan niet. Die zijn daarom het ergste. Oorlog maakt daden soms legitiem. De gevolgen daarvan niet. Oorlog verdooft, tot een vrede die beëindigt. De roes is voorbij. Met de dag groeien herinneringen, de vragen en het geweten. Die van veteranen en ieder mens. Soldaat of niet. De nieuwe veteraan vraagt wat de oude eerder deed: geef me een plaats om te herinneren, en daarmee de ruimte om mezelf te kunnen zijn. Alles is binnen bereik, maar die plek heb ik nodig, eis ik zelfs op, om daar te kunnen zijn wie ik dan ben. Een plek alleen voor mijzelf.

De ware zin van zorg en educatie

Einde en begin, heden en verleden in een enkele voetstap. Telkens weer. Het enige wat telt, is herkenning en erkenning. In wezen meer niet. De Stichting ontwikkelt en vernieuwt in samenwerking met anderen educatieve programma's. Deze moeten leiden naar waar om wordt gevraagd. Wat een noodzaak is. Herkenning en erkenning en daarmee een open blik door het verleden heen, naar heden en toekomst:

Doorleven van stiltes, door leven na stiltes...

*Geraadpleegde bronnen: Veteranen in Nederland, Icodo (2000-1) & de Militaire Spectator (2000-5); Carré, artikel (4/5 - 2003) drs. Martin Elands.

© januari 2005 karel kreuning

HAAREN, NET ALS AMERSFOORT EEN VERGETEN PLAATS?

Waarom Kamp Amersfoort zoveel jaren vergeten, mogelijk weggedrukt werd zal nog wel lang een raadsel blijven. De herinnering aan dat beruchte kamp is in ieder geval hersteld. Wat opvalt is dat er nog zo'n vergeten plaats is: de **Polizei- und Untersuchungs Gefängnis Haaren**, een locatie die op allerlei manieren direct met Kamp Amersfoort verbonden was. Vaak komt men niet verder dan: "O, daar zaten gijzelaars, die hadden het nog niet zo slecht.". Deels is dat juist, er hebben gijzelaars gevangen gezeten. Een enkeling weet nog dat de gearresteerde geheimagenten uit het "Engelandspiel" in die gevangenis opgesloten zaten voordat ze naar Mauthausen werden afgevoerd om daar te worden vermoord.

De heer Rien Pajmans van de Gedenkplaats Haaren (u leest het goed, die is er ook!) is geconfronteerd met de geschiedenis van "De Amersfoorters". Hij is zich daarin gaan verdiepen, heeft een hoop gevonden maar zit nog met even zovele vragen. Wie kan hem helpen aan meer informatie en daarmee twee gedenkplaatsen dienen? Lees het artikel van Rien Pajmans.

'De Amersfoorters'

Tijdens een onderzoek naar de geschiedenis van het Grootseminarie / Polizei- und Untersuchungs Gefängnis / Lager Haaren in de periode september 1941 tot september 1944 (dolle dinsdag en de bevrijding van Haaren) kwam ik een groep mensen op het spoor die werkte onder de naam "**De Amersfoorters**". Voor onderzoek ben ik gaan naspeuren wie deze mensen waren en waarom zij deze groep vormden. De eerste keer dat ik in aanraking kwam met deze mensen - althans hun namen - wist ik niet waar dat toe zou leiden.

Kort na het verschijnen van "D'n 'oorlog' van Udenhout en Biezenmortel" verscheen een heemkundig geschrift met een artikel over het persoonlijk archief van één van leidende figuren van het verzet uit Udenhout. Dit archief bestaat uit een lijst met namen van onderduikers van en uit die plaats. Bij mijn onderzoek vielen mij twee namen op: Berend Geemen, kapper en Johannes Lips, kleermaker. Zij waren op 15 september 1944 geregistreerd als ontsnapte gevangenen van de "Polizei Gefängnis Haaren".

Door middel van de gevonden gegevens in dit geschrift is het mij gelukt in contact te treden met de heer Geemen en zijn familie. Ze zijn in 2002 op bezoek geweest op de Gedenkplaats Haaren. Dat was voor mij weer aanleiding om meer van "de Amersfoorters" te weten te zien komen. Mede doordat die groep in de linkse sectie van het verzet zat hebben ze na de oorlog nog lang op erkenning moeten wachten.

"De Amersfoorters" (de éérste groep onder die naam) zijn onder andere gevangenen die vanuit Schoorl naar Amersfoort werden getransporteerd en later naar Haaren werden overgebracht om daar - als gevangene - hand- en spandiensten (via een werkcommando) te verrichten. Later kwamen er nog meer Amersfoorters, met andere achtergronden. Drie gefusilleerden van het 1ste OD-proces waren bijvoorbeeld: Rokus van Dalen *15-03-12 Loosduinen, Hendricus N.M. Koot *01-08-12 Den Haag en Arend Pronk *08-03-13 Scheveningen, alledrie lid van de 'Groep Molt' die in Haaren gevangen hebben gezeten als 'Amersfoorters'.

Enkele jaren verder in mijn onderzoek kwam ik de namen van Lou Koning, inschrijver, en Bertus van der Heul, elektricien in het kamp, tegen. Daarna volgden nog meer namen van Amersfoorters met een connectie naar het kamp Haaren.

In het boek: "Een stilte die spreekt" uitgegeven in 2000 door ICODO, Anne Frankstichting en Nationaal Comité 4 en 5 mei, staat op bladzijde 112 het adres:

De "Contactgroep van der Heul".

*Adres: Jipersveldstraat 245. 1024 AM Amsterdam.
tel: 020-6362556.*

In het boek stond bij de omschrijving van "**De Amersfoorters**", de vermelding dat de groep vernoemd was naar Bertus van der Heul. Bertus blijkt jaren in kamp Haaren gevangen te zijn gehouden. Uit andere stukken bleek dat het om een groep van zo'n 100 personen ging. Ik denk dat zij door hun omvang en verdienste een wezenlijk onderdeel zijn geweest in het kamp.

Na contact met de "Contactgroep van der Heul" kreeg ik een aantal namen en telefoonnummers door. Vervolgens ben ik aan de hand van die gegevens met enkele leden van de groep in contact gekomen. Zij hebben meegeholpen om mij meer inzicht te verschaffen in de groep "**De Amersfoorters**".

Er zijn echter nog enkele vragen die niet volledig of die nog helemaal niet beantwoordt zijn. We zijn dus nog steeds op zoek. Naar de namen, het waarom, wanneer en hoelang bepaalde mensen in Haaren hebben verbleven. Hopelijk kunt u ons verder helpen. Met de gegevens die u ons verstrekt zullen wij uiteraard zorgvuldig en discreet omgaan. Op het moment hebben we reeds 37 namen van "**De Amersfoorters**" weten te traceren. Dit alles heeft als doel de geschiedenis van de SD "Polizei- und Untersuchungs Gefängnis Haaren" compleet te krijgen. Dit is ook van belang voor de geschiedenis van Kamp Amersfoort. Tot nu toe is de informatie over het 'Lager Haaren', om allerlei redenen alleen fragmentarisch en zeker niet compleet. De hoofdmoot wordt tot nu overheerst met de aanduiding als "een van de Gijzelaarskampen in Noord-Brabant".

Een totaalbeeld ontbreekt nog steeds.

Mede door samenwerking met de Stichting Nationaal Monument Kamp Amersfoort en Stichting Nationaal Monument Kamp Vught zijn er al meerdere zaken boven water gekomen. O.a. van het 1ste OD-proces, het 2de OD-proces en de biografie van Jan Campert, (welke volgens de journalist Maarten Moll in Kamp Vught zou hebben gezeten, hetgeen niet juist is want Kamp Vught was er toen nog niet!!!)

Mede omdat er nog veel aan de 'niet goeie' geschiedenis van Haaren valt recht te zetten of aan te vullen wordt een beroep op de lezers van het Informatiebulletin

gedaan om mee te helpen. Wie heeft er nadere informatie? Wie is er vanuit Kamp Amersfoort ook verplaatst naar de gevangenis van Haaren of maakte deel uit van de "Contactgroep Van der Heul"?

Meer over "**De Amersfoorters**" in de geschiedenis van Haaren treft u in de 'Nieuwsbrief' van de gedenkplaats Haaren of op de website daarvan: www.gedenkplaats-haaren.nl
e-mail: info@gedenkplaats-haaren.nl aan.

December 2004,

Rien Pajmans, Gedenkplaats Haaren 1940-1945.

NIEUWE BEZOEKERSDAG OUD-GEVANGENEN

In 2004 werd een bezoekersdag voor oud-gevangenen georganiseerd. De belangstelling daarvoor was zo overweldigend groot, dat in juni, augustus en oktober 2004 meerdere bezoekersdagen zijn gehouden. Ze waren allemaal volgeboekt.

Voor degenen die nog niet zijn geweest maar toch ook eens willen komen en voor degenen die graag weer zo'n ontmoetingsdag willen beleven wordt er op dinsdag 1 maart 2005 aanvang 10.30 uur een bezoekersdag oud-gevangenen georganiseerd. Er worden geen individuele oproepen verzonden. Aanmelding vooraf is wel gewenst.

Heeft u belangstelling? Stuur een bericht aan het secretariaat. Briefje naar Appelweg 3, 3832 RK Leusden; faxbericht naar 033-4615695; e-mail naar: info@kampamersfoort.nl ; telefoontje (lieft tussen 09.00 en 12.00 uur) naar 033-4613129.

Alle aanmelders krijgen wel een schriftelijke uitnodiging thuisgestuurd als bevestiging / herinnering.

BEHOEFTEPEILING BEZOEKERSDAG 2E GENERATIE (kinderen van...)

Naar aanleiding van de bezoekersdagen voor oud-gevangenen is verschillende malen de vraag gesteld, of er ook bezoekersdagen voor kinderen van... de 2e generatie mogelijk zijn. Een aantal kinderen van voormalig gevangenen heeft de behoefte lotgenoten te ontmoeten en gegevens uit te wisselen omdat er vermoedelijk toch wel raakvlakken in de ervaringen zijn.

Om een indruk te hebben hoeveel mensen hier gebruik van willen maken worden reacties gevraagd. Daarom de vraag: Interesse? Reageer: Stuur een bericht aan het secretariaat. Briefje naar Appelweg 3, 3832 RK Leusden; faxbericht naar 033-4615695; e-mail naar: info@kampamersfoort.nl ; telefoontje (lieft tussen 09.00 en 12.00 uur) naar 033-4613129.

Alle reageerders krijgen aanvullende informatie toegestuurd.

OPROEP voor HERDENKING 2005

Op dinsdag 19 april 2005 is het 60 jaar geleden dat Kamp Amersfoort werd overgedragen aan het Nederlandse Rode Kruis. Het bestuur van de stichting organiseert daarom op die dag aanvang 14.00 uur een herdenking. Gedetailleerde gegevens volgen in informatiebulletin nr. 13 dat begin april 2005 zal worden verspreid.

Na afloop van de plechtigheid zal er bij het Nationaal Monument een krans worden gelegd door twee oud-gevangenen, waarna anderen daar een bloemengroet kunnen brengen. Na afloop is er een informele ontmoeting in de centrale hal van de gebouwen van de DHV-groep. Deze heeft niet het karakter van een georganiseerde reünie; er worden geen maaltijden verstrekt. Wel is er koffie of frisdrank aanwezig.

Iedereen die aan deze herdenking wil deelnemen, wordt verzocht zich **aan te melden via het meegezonden aanmeldingsformulier** in verband met de vereiste voorbereidingen.

*Onze herdenkingsactiviteiten op 19 april worden mede mogelijk gemaakt door de opbrengsten uit de **BankGiroLoterij**. Uw deelname aan deze loterij wordt daarom van harte aanbevolen.*

OPROEP HERDENKINGSLEZING 2005

Deze wordt gehouden op dinsdag 19 april 2005 aanvang 19.30 uur in de centrale hal van de gebouwen van de DHV-groep (naast gedenkplaats). Aanvragen **toegangskarten** hiervoor:

begin april bij Amersfoortse Courant / Utrechts Nieuwsblad, telefoon 030-6399911

begin april per e-mail: lezersredacteur@un-ac.nl

direct via meegezonden **aanmeldingsformulier herdenkingslezing**.

De **avondlezing 2005** gaat over:

- Hulpverlening door het **Rode Kruis toen** (Dienst voor bijzondere hulpverlening o.l.v. mevrouw Loes van Overeem) **en nu** (nog steeds) door de afdeling Oorlogsnazorg.
- **Gedichten** uit '40-'45, vaak ook gemaakt in de kampen.

HERDENKINGSconcert & DAGBOEKPRESENTATIE

Aan de *vooravond van de jaarlijkse herdenking* zal op maandag 18 april 2005 aanvang 20.00 uur, door het "Ensemble 1939" een herdenkingsconcert worden uitgevoerd. Hierbij zullen werken worden uitgevoerd van componisten die in de jaren '40-'45 in tal van kampen gevangen zaten. De muziek is soms in die kampen geschreven. Rondom de herdenkingen zullen soortgelijke concerten worden uitgevoerd op de locaties Westerbork en Vught.

Bij de locatie Kamp Amersfoort zal het concert worden uitgevoerd in de centrale hal van de gebouwen van de DHV-groep, gevestigd op een deel van het voormalige kampterrein.

De muziekstukken worden afgewisseld met het lezen van citaten uit het "Dagboek uit Kamp Amersfoort", het dagboek van D.W.Folmer dat aan het slot van deze avond wordt gepresenteerd. Zie bijgevoegde bestelfolder van de uitgeverij. Gedetailleerde gegevens volgen in het informatiebulletin nr. 13, april 2005.

Om de kosten van deze avond te bestrijden wordt een bijdrage gevraagd van € 5,00 per persoon (inclusief program-mablade en koffie / thee). Voor het bestellen van kaarten: zie bijgevoegd bestelformulier kaarten "Herdenkingsconcert".

BIJZONDERE MUZIEKUITVOERING

Op vrijdag 10 december, dag van de mensenrechten, werd er op initiatief van de Stichting Holländerei, in het bezoekerscentrum een optreden georganiseerd door Johan Meijer, Sergej Sjoerakov en Michael Ivanov. Johan Meijer is een Amersfoortse zanger die een groot deel van zijn leven in Berlijn heeft gewoond. Hij is in die tijd vaak in Duitsland en Polen opgetreden met eigen liedjes en liedjes van andere chansonniers (ten dele in eigen vertalingen). Op zijn CD's "Stenen Man" en (Duitstalige) "Von der Maas bis an die Memel – Lieder für Überlebende" staan liederen over de oorlog, onder andere over het beeld, de "Stenen Man". Anders dan het thema doet vermoeden zijn het niet alleen droevige liederen op die CD's. Het zijn liederen die een hommage vormen voor hen die ondanks alles verzet pleegden, als slaaf moesten werken, verder leefden en liefhadden.

In de maand december 2004 werkte **Johan Meijer** aan de opnamen van een nieuwe CD met de titel "VODA" dat in het pools en het Russisch "water" betekent. De CD krijgt dan ook liedjes die gaan over water.

Sergej Sjoerakov is in Rusland bijzonder bekend als accordeonspeler. Hij is leider en componist van de Vermishelle Orchestra uit Sint Petersburg. Muziek daarvan kan (gratis!) via hun website (www.vo.org.ru) gedownload worden. Vroeger speelde hij bij de underground rockgroep "Akvarium", een band die je de Rolling Stones van de Sovjet-Unie zou kunnen noemen. Al sinds de jaren '80 had Johan Meijer contacten met hen. Sergej Sjoerakov is ook componist. **Michael Ivanov** is basgitarist van de Vermishelle Orchestra. De samenwerking met de beide Russen begon voor Johan Meijer in november 2000 bij het Oppa festival in

Warszawa, waar hij zich door de twee muzikanten liet begeleiden. Ook toen de Duitstalige CD in 2003 in het raadhuis van Berlijn werd gepresenteerd in aanwezigheid van burgemeester Wowerit waren ze zijn begeleiders bij het optreden daar. In 2005 staat voor de drie artiesten een grotere tournee gepland in Duitsland, Nederland, België en Polen.

De Stichting Holländerei (Berlijn, Amersfoort) doet onderzoek naar "Nederlanders in Duitsland" met de nadruk op de periode van Wereldoorlog II. De stichting heeft boeken gepubliceerd over met name de dwangarbeiders. Leden van die stichting onderhouden contacten met Nederlandse en Duitse verenigingen op het gebied van herdenken, het organiseren van bezoeken aan de overblijfselen van Duitse kampen enz. Deze stichting ondersteunt ook het werk van bijvoorbeeld de gedenkplaats Kamp Amersfoort, zowel financieel als door het leggen van contacten, het bevorderen van de naamsbekendheid en het tot stand brengen van persoonlijke contacten.

Een bescheiden annonce in de lokale pers en een mond tot mond reclame had enkele tientallen bezoekers bij dit bijzondere concert gebracht. Het gehoor werd verrast met bekende en minder bekende liederen en virtuoze instrumentale bijdragen. Bij dit eerste concert in het nieuwe bezoekerscentrum bleek ook de akoestiek in dat gebouw best nog mee te vallen. Het geluid van het optreden kwam goed tot zijn recht. De bezoekers konden genieten van een bijzondere muzikale avond, een andere manier om stil te staan bij het verleden met een boodschap voor vandaag.

LEZERS IN HET BUITENLAND: GEEN CHEQUES STUREN!

Soms willen lezers in het buitenland een steentje bijdragen aan het werk van onze stichting. Ze sturen ons dan goedbedoeld een cheque voor de uitbetaling van een bedrag van enkele tientallen euro's. De kosten voor verzilvering zijn schrikwekkend hoog!

Voorbeeld: iemand uit Australië stuurde ons een bijdrage per cheque van 30 euro. Uit zijn begeleidende brief bleek dat hij daar een fikse heffing voor had moeten betalen. Bij de Europese vestiging van deze wereldwijd werkende bankinstelling konden we de cheque alleen verzilveren als we bij hen een nieuwe bankrekening zouden openen... Over service gesproken! Bij onze nationale bankinstellingen kunnen we deze cheque wel inleveren. Voor de bijschrijving van de waarde naar de bankrekening van de stichting wordt

echter per keer een onkostenvergoeding in rekening gebracht. Voor dit bedrag van 30 euro was dit 13 euro! Op die manier blijft er niet veel over van de goedbedoelde bijdrage.

Iemand anders overzee schaft zich nu en dan eurobiljetten aan, stopt er één weggevouwen in een brief of wenskaart, en stuurt die ons toe. Het secretariaat zal een ontvangst altijd bevestigen. Wanneer de lezers in het buitenland dit risico te groot vinden, kunnen ze aan eventuele reizigers (familiebezoek) naar Nederland iets meegeven.

Zo lang het systeem van chequeverwerking zo duur blijft wordt afgeraden van dit systeem gebruik te maken. Wij sturen het Informatiebulletin toch wel naar alle lezers!

ALGEMENE RONDLEIDINGEN IN 2005

In 2005 worden er op de gedenkplaats weer rondleidingen voor het publiek georganiseerd, zonder aanmelding vooraf. Deze rondleidingen worden georganiseerd door de Stichting Nationaal Monument Kamp Amersfoort en 't Gilde Eemland te Amersfoort.

DATA + TIJDSTIPPEN:

ZONDAG 24 APRIL 2005
AANVANG 14.00 UUR
ZONDAG 5 JUNI 2005
AANVANG 14.00 UUR
DONDERDAG 14 JULI 2005
AANVANG 19.00 UUR
ZATERDAG 30 JULI 2005
AANVANG 14.00 UUR
DONDERDAG 11 AUGUSTUS 2005
AANVANG 19.00 UUR
ZONDAG 28 AUGUSTUS 2005
AANVANG 14.00 UUR

Bij deze rondleidingen wordt van de deelnemers een bijdrage van € 3,00 gevraagd. De opbrengst van de rondleidingen komen ten goede aan de gedenkplaats en de gidsenorganisatie.

Deze rondleidingen gaan altijd door, onder alle weersomstandigheden. Een rondleiding duurt ongeveer anderhalf uur. Vooraf of na afloop kan er een documentaire over Kamp Amersfoort worden bekeken.

De gedenkplaats is bereikbaar via de A28 afrit 5 (Maarn / Amersfoort-Zuid). Borden verwijzen naar de locatie. Er is een eigen parkeerplaats beschikbaar, kort na de goed herkenbare wachttorens.

Er is geen busverbinding meer naar de gedenkplaats. Reizigers met openbaar vervoer wordt geadviseerd vanaf station Amersfoort-Centraal een taxi te benutten.

Voor groepen kan een rondleiding op afspraak georganiseerd worden. Tijdig afspreken is daarbij gewenst opdat groepen elkaar niet storen en er gidsen gereserveerd kunnen worden. Voor groepen wordt in 2005 een bijdrage van € 15,00 per ingezette gids gevraagd.

Geïnteresseerd? Neem contact op over de mogelijkheden. Met speciale wensen wordt zoveel mogelijk rekening gehouden.

Oud-gevangenen wijzen we op de mogelijkheid een familiereünie met rondleiding te houden, een bijzondere gelegenheid om iets uit de geschiedenis door te geven aan jongere generaties in de familiekring!

Secretariaat stichting / Beheer gedenkplaats,
Appelweg 3, 3832 RK Leusden.

033-4613129 (bij voorkeur tussen 09.00 - 12.00 uur).

fax 033-4615695

e-mail: info@kampamersfoort.nl

website: www.kampamersfoort.nl

GEACTUALISEERD BOEKJE OUD-GEVANGENE J.SLIGTER.

De oud-gevangene PDA J.Sligter uit Berkel en Rodenrijs heeft over zijn kampervaringen in de periode juni – augustus 1942 als PDA-gevangene nr. 779 een boekje geschreven. Ook de tijd na de PDA-gevangenschap en rondom de bevrijding beschreef hij daarin.

Een 2e herziene (uitgebreidere) versie is beschikbaar, voorzien van foto's in kleur en zwart-wit. Deze 2e versie is ook in drukvorm verschenen! De heer Sligter heeft een gesubsidieerde editie beschikbaar die hij ten

behoefte van de gedenkplaats verkoopt. Na aftrek van de kosten stelt hij de opbrengst geheel ter beschikking van de gedenkplaats. De afhaalprijs (afhalen bij gedenkplaats) wordt € 5,00. Wilt u het boekje thuisbezorgd hebben, maak dan € 6,00 over op bankrekening 96.95.81.599 tnv St.Nat.Mon.Kamp Amersfoort onder vermelding van " Sligter ". U krijgt het dan thuisbezorgd. Dit is echt een boekje voor verzamelaars. Er is nog een beperkt aantal beschikbaar.

PROGRAMMA voor 4 & 5 mei 2005

Voor het programma Nationale Herdenking 4 mei en Bevrijdingsdag 5 mei: zie het informatiebulletin nr. 13 dat begin april 2005 wordt verspreid.

Namens het bestuur, C.Biezeveld, secretaris.

REACTIES OP OPROEPEN

Sinds het uitkomen van het vorige Informatiebulletin zijn er diverse reacties binnengekomen. Alle oproepen worden blijvend in de aandacht aanbevolen!

Op het artikel over de **muurschilderingen** werd verschillende malen gereageerd. Lida Valk berichtte dat familieleden meenden ergens een signering van de maker te zien. Maar tot nu toe zijn geen concrete aanwijzingen over de werkelijke maker van de muurschilderingen ontvangen. De heer Van Gelder uit Doetinchem kon zich nog wel een vioolspelende gevangene met de naam "Weiss" herinneren, maar een verband met de genoemde schilder Laszlo Weiss kon niet gelegd worden. Deze aanwijzing is er een van de vele de laatste tijd over de aanwezigheid van groepen zigeuners, vaak opvallend door hun muziek, in Kamp Amersfoort, iets waar tot nu toe geen documentatie of beschrijving van is! Een vergeten groep?

Uit Finland reageerde de heer Martin Hendriks op de oproep **03-083 J.M. van Breemen**. Hij was bezig met het maken van een familieboek over het geslacht Van Breemen. Weliswaar geen medegevangene van toen, maar – zo bleek bij navraag bij de familie in de USA – wel familie van elkaar!

Op oproep **04-107 Stoffer Koekoek** kwamen verschillende reacties binnen. Zijn kleinzoon die een boek over hem wil schrijven kwam in contact met oud-gevangenen Bogers en Terpstra, beiden uit Amsterdam, die de zelfde reis naar Duitsland als medegevangene moest ondergaan. De heer Boschman uit Heerde leverde een kopie van een dagboek van oud-gevangene De Jonge aan, waarin de reis naar het vliegveld in Duitsland als medegevangene van die zelfde groep uitvoeriger beschreven staat.

Onze documentalist, de heer P.Rodenburg reageerde op **04-110 H.J.Koedijk, 04-111 N.Leentvaar, 04-112 J.W.M.Boogers, 04-115 J.Fennema, 04-116 B.Waterman en 04-118 W.R.J.Wittkamp** door details uit andere registers aan te leveren of te attenderen op boeken waarin een verwijzing naar een van de betrokkenen te vinden is.

U ziet dat ook oude vragen opeens beantwoord worden! Inmiddels worden nieuwe aanvragen voor oproepen eerst beoordeeld of op andere wijze informatie te verkrijgen is (archieven elders). Loopt dat dood, dan wordt een navraag geplaatst.

Alle informanten hartelijk dank voor de reacties, waarmee de vraagstellers vaak toch erg geholpen zijn!

NIEUWE OPROEPEN

- **05-120 Cornelis van Mourik**, geboren op 15 september 1900, was burgemeester van Beusichem. Hij werd door de bezetters gearresteerd en op 23 november 1944 van de gevangenis aan het Wolvenplein te Utrecht binnengebracht in Kamp Amersfoort. Op 18 februari 1945 werd hij te werk gesteld bij het maken van verdedigingswerken, vermoedelijk in de omgeving van Achterveld. Wie heeft hem in het kamp of kort daarna meegemaakt? Zijn kleinzoon zoekt informatie over hem voor het maken van een documentaire.
- **05-121 Machiel Lambertus (Ben) Piels**, geboren op 17 november 1902, woonde in juli 1944 aan het Pretoriusplein te Amsterdam. Hij werd gearresteerd en zat van medio juli 1944 tot oktober 1944 in Kamp Amersfoort (Block VIII, nr. 3819). Samen met de mannen van "Putten" ging hij in oktober op transport naar Neuengamme, waar hij 9 april 1945 overleed. Zijn dochter is op zoek naar mensen die zich hem kunnen herinneren en iets over zijn lotgevallen tijdens de gevangenschap kunnen vertellen.

De directie van de gedenkplaats ontvangt graag aanwijzingen over boeken en artikelen in tijdschriften, waarin Kamp Amersfoort of zijn gevangenen aan de orde

komen. Artikelen uit kranten en / of tijdschriften worden graag als knipsels ontvangen voor het knipselarchief, liefst met aantekening op welke datum en in welk blad werd gepubliceerd.

De heer **S. Otto** uit Den Haag wil graag in contact komen met oud-gevangenen die vanaf medio 1944 in het kamp zaten en die hem kunnen en willen vertellen over het leven in Kamp Amersfoort toen, in verband met een documentaire die hij wil gaan maken. Interesse om hem te helpen? Hij is bereikbaar via tel. 070-3250538, per e-mail via soonotto@zonnet.nl.

Heeft u informatie? Wilt u ook een oproep plaatsen? Help anderen en uw stichting aan gegevens. Reageer! Geef daarbij duidelijk het nummer aan van de oproep waarop u reageert.

**Secr. St.Nat. Mon.Kamp Amersfoort,
Appelweg 3, 3832 RK Leusden.
Tel.: 033-4613129 (graag in ochtend)
Fax: 033-4615695
E-mail: info@kampamersfoort.nl**

VRAGEN EN REACTIES, WAT BETEKENEN ZE?

Na de opening van het bezoekerscentrum zo in de maand mei 2004 is het begonnen. Een stroom aan vragen over gevangenen van destijds kwam op gang. Kinderen, kleinkinderen of soms vrienden of andere familieleden willen toch nog zoveel weten wat hun dierbaren destijds moeten hebben meegemaakt, waar ze gevangen zaten, waar ze zijn omgekomen. Er werd vaak weinig binnen families gesproken over "die oorlog", het moest maar gauw vergeten worden. Verdrongen worden? Maar wat beweegt de kleinkinderen van... de 3^e generatie om soms intensief met het verleden aan de gang te gaan?

De kleinzoon van oud-gevangene Stoffer Koekoek, Peter Koekoek, had het ook opeens. Hij ging het gesprek met zijn opa aan om meer te weten te komen, maar zijn oma overleed opeens en de informatie-uitwisseling stagneerde. Inmiddels had hij een spoor in handen. Ook hij kwam met een vraag bij de stichting en... op de oproep in het Informatiebulletin werd van verschillende kanten gereageerd. Dat leverde veel informatie op over de dwangarbeid waaraan opa Koekoek destijds werd onderworpen.

De vraag voor de medewerkers van de gedenkplaats en anderen in het land, werkzaam bij archieven waaruit informatie wordt gevraagd, is vaak: is dit werk zinvol? Moeten we daar die tijd en aandacht aan geven die wordt gevraagd? Zelf hebben we die vraag met "ja" beantwoord, want: *vastleggen en doorgeven wat eens was!* Voor de stichting trouwens een statutaire doelstelling. De vraag hebben we ook voorgelegd aan Peter Koekoek, de kleinzoon die vroeg en informatie kreeg over zijn opa, de oud-gevangene Stoffer Koekoek. Dit was het antwoord dat hij voor het Informatiebulletin schreef:

BETEKENIS VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN VOOR DE 3^e GENERATIE

Lang had ik erover nagedacht, gewikt en gewogen en uiteindelijk heb ik de knoop doorgehakt. Een paar maanden geleden ben ik definitief begonnen met het reconstrueren van het oorlogsverleden van mijn opa, vooral dankzij de hulp van Stichting Nationaal Monument Kamp Amersfoort ben ik ondertussen goed op weg. In december werd mij gevraagd eens een reactie te schrijven voor het Informatiebulletin over de betekenis voor mij, lid van de 3^e generatie (kleinkind van...) van de vragen en antwoorden met betrekking tot mijn opa's verleden. Ik ben op dit verzoek ingegaan.

Mijn leven lang is mij weinig tot niets verteld over dat wat mijn opa meegemaakt had in de oorlog. Niet dat het doodgezwegen of angstvallig gemeden werd bij ons thuis. Maar omdat ik niet wist dat er veel te vertellen viel vroeg ik dus nergens naar. Dat mijn ouders er eigenlijk ook het fijne niet vanaf wisten en op dat punt weinig te vertellen hadden versterkte dit effect. Hoe en wanneer ik voor het eerst dingen op begon te vangen weet ik niet precies, maar nadat ik iets over arrestaties, kampen en ontsnappingen op had gevangen was mijn interesse al snel gewekt. Zo nu en dan, als het onderwerp aan de orde kwam, vroeg ik mijn ouders wat er nou precies gebeurd was en waarom mijn opa er nooit over praatte. Ik kreeg dan te horen dat mijn ouders het ook niet precies wisten en dat mijn opa er niet over praatte, omdat zijn vrouw voor slaapproblemen vreesde. Achteraf bleek ook mijn opa zelf huiverig voor eventuele problemen als gevolg van verdieping in wat hij het liefst zou verdringen.

Toch bleef ik naast mijn interesse voor de Tweede Wereldoorlog in het algemeen vooral geïnteresseerd in

het verborgen verhaal van mijn opa. Toen ik te horen kreeg dat hij weliswaar aan de ene kant huiverig was zich opnieuw in deze duistere periode van zijn leven te verdiepen, maar aan de andere kant het verhaal wel graag op schrift wilde stellen voor het nageslacht, begon ik serieuze plannen te smeden voor een boek over mijn opa. Vooral toen meerdere familieleden achter dit plan bleken te staan besloot ik mijn uiterste best te doen voor een dergelijk boek informatie te verzamelen.

Op 15 juli jl. ging ik met mijn opa voor het eerst redelijk diep op de gebeurtenissen in. In dit oriënterende gesprek hadden wij het vooral over de periode vanaf de aanval van de Duitsers in 1940 tot aan de arrestatie van mijn opa in 1944. Korte tijd na dit gesprek werd zijn vrouw ernstig ziek en overleed aan de gevolgen van ziekte, waardoor het verder onderzoek dreigde vast te lopen. Tijdens de ziekte van mijn oma heb ik via andere bronnen geprobeerd informatie te verkrijgen, zo ook via de Stichting Nationaal Monument Kamp Amersfoort.

Eigenlijk al zo lang ik mij herinner had ik interesse in de gebeurtenissen van de Tweede Wereldoorlog. Mijn idee om mijn opa's verleden boven water te halen was dus vooral ontstaan uit nieuwsgierigheid, later kwam daar nog bij dat mijn opa het ook belangrijk vond dat het verhaal bewaard zou blijven voor latere generaties. Het onderzoek is voor mij dus een stukje verduidelijking van wat mij nooit precies verteld was en een soort van plicht om te helpen de gebeurtenissen uit '40 - '45 nooit meer te laten vergeten door navolgende generaties.

Toen het onderzoek al na één gesprek stil kwam te liggen betekende dat voor mij een enorme teleurstelling. De vragen die ik aan alternatieve bronnen kan stellen en

de antwoorden die ik daar vandaan krijg zijn dus, zeker in mijn situatie, van groot belang. Niet alleen gaat mijn onderzoek nu gestaag door, ook voorkom ik hiermee een eenzijdig beeld van de plaatsen waar mijn opa is geweest tijdens zijn gevangenschap.

Wat betekenen die vragen en antwoorden voor de 3e generatie (kleinkinderen van...)? Als mij dat gevraagd

wordt antwoord ik: **veel**, vooral als de ooggetuigen, tijdelijk, niet als bron kunnen dienen, zoals 60 jaar na dato steeds vaker het geval zal zijn. **Het werk van organisaties als de Stichting Nationaal Monument Kamp Amersfoort is voor ons onmisbaar!**

December 2004, Peter Koekoek.

BOEK "KAMP AMERSFOORT" UITVERKOCHT

Nadat op 28 april 2003 het boek "Kamp Amersfoort", geschreven door mw. dr. G. von Frytag Drabbe-Künzel, was gepresenteerd tijdens een bijeenkomst in de raadzaal van het gemeentehuis te Amersfoort, was het binnen enkele dagen uitverkocht. Terstond werd een 2e druk voorbereid die bij het uitkomen nog dezelfde dag was uitverkocht. Aansluitend kwam er een 3e

verbeterde druk uit. De boeken daarvan zijn bij de uitgever en de groothandel inmiddels ook uitverkocht. Een herdruk valt voorlopig niet meer te verwachten. De stichting heeft voor eventuele bezoekers aan de gedenkplaats nog een beperkt aantal exemplaren voorhanden tegen contante betaling (opzending alleen na betaling vooraf + portokosten).

OPROEP GASTSPREKERS

De oproep in het vorige informatiebulletin voor gastsprekers bij bezoekende groepen of voor een bezoek aan het onderwijs waar men meer wil weten over het kampleven in kamp Amersfoort heeft twee reacties opgeleverd van nieuwe medewerkers. Iemand

die dat werk al doet wilde vooral niet vergeten worden. Bemoedigend om dat te horen van mensen die zelf al 87 jaar oud zijn maar nog altijd niet te moe om te vertellen wat eens was en ons ook anno 2005 nog iets te leren heeft!

" IN MEMORIAM "

Het bestuur kreeg een bericht van overlijden van oud-gevangene:

Joep Koldewijn, geboren te Deventer op 16 juni 1924, overleden te Venlo op 15 oktober 2004. Hij woonde in Venlo.

J.Sterne, overleden te Lochem op 21 oktober 2004. Hij woonde te Lochem.

Jan van den Brink, op de leeftijd van 84 jaar, overleden te Naarden, 30 november 2004. Hij woonde Naarden.

Herman Johan Volriet, op de leeftijd van 81 jaar, overleden te Lunteren, 10 december 2004. Hij woonde in Lunteren.

Aan de families is condoleance betuigd. Ook vanaf deze plaats wordt onze deelneming uitgesproken.

Het bestuur.